

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของนักเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนธรรกานท์ อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อ

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของนักเรียน โรงเรียนธรรกานท์ อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน ต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของนักเรียน โรงเรียนธรรกานท์ อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
3. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนธรรกานท์ บ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน

จากวัตถุประสงค์ในข้อ 2 ผู้ศึกษาสามารถกำหนดสมมติฐานในการศึกษารังนี้ ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนสมาชิกและนักเรียนแกนนำมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ของโรงเรียนธรรกานท์อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นที่ศึกษา สถานภาพครอบครัว
2. ปัจจัยภายในตัวนักเรียนและปัจจัยภายนอกตัวนักเรียนของนักเรียนสมาชิกและนักเรียนแกนนำมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของโรงเรียนธรรกานท์ อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน

ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนแกนนำ จำนวน 28 คน นักเรียนสมาชิก จำนวน 65 คน และกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ครู/อาจารย์ และหน่วยงาน/ภาคี ที่ให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนนักเรียนในการจัดทำโครงการ/กิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำนวน 12 คน โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการศึกษาต่อการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนธรรกานท์ อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สรุปข้อมูลในกรณีตัวแปรอยู่ในระดับ Interval ใช้อัตราส่วนร้อยละ (Percentage) กรณีที่เป็นการพรรณนาเพื่อเปรียบเทียบภายในกลุ่มตามตัวแปรต่างๆ ใช้ไคสแควร์ (Chi-square) วัดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยกำหนดระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์หรือ

Correlation Coefficient Analysis (Pearson Correlation) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ มากน้อยเพียงใด และสัมพันธ์กันในเชิงบวกหรือลบ กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.01 และระดับ 0.05 และวัดขนาดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคู่ใดจะใช้ค่า Gamma วัดขนาดความสัมพันธ์กรณีตัวแปรที่นำมาหาความสัมพันธ์ด้วยระดับ ordinal และใช้ค่า Cramer's V วัดขนาดความสัมพันธ์กรณีตัวแปรที่นำมาหาความสัมพันธ์ด้วยระดับ nominal การระบุความหมายของขนาดความสัมพันธ์ ใช้เกณฑ์การระบุความหมายของขนาดความสัมพันธ์ สรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน

1.1 ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนแกนนำโรงเรียนธีรภานท์ อำเภอบ้านไธสง จังหวัดลำพูน จำนวน 28 ราย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุ 17 ปี และกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยมีรายได้จำนวน 500-1,000 บาท มีสถานภาพครอบครัวเกือบทั้งหมดพักอาศัยอยู่กับบิดาและหรือมารดา (ตารางที่ 4.1)

1.2 ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนสมาชิกโรงเรียนธีรภานท์ อำเภอบ้านไธสง จังหวัดลำพูน จำนวน 65 ราย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีอายุ 16 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษา 4 มีรายได้ จำนวน 500-1,000 บาท สถานภาพครอบครัวเกือบทั้งหมดพักอาศัยอยู่กับบิดาและหรือมารดา (ตารางที่ 4.5)

2. ข้อมูลพฤติกรรมนักเรียน

2.1 ข้อมูลพฤติกรรมนักเรียนแกนนำ พบว่านักเรียนแกนนำทุกคนทราบข้อมูลเกี่ยวกับโทษพิษภัยของยาเสพติด ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านการเรียน ด้านการเงิน ด้านสังคม

ยาเสพติดที่นักเรียนแกนนำพบเห็นทุกคน คือ การสูบบุหรี่ ส่วนกิจกรรม/โครงการ ที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและกิจกรรมจิตอาสา ได้แก่ โครงการ TO BE NUMBER ONE สถานีตำรวจจำลองในสถานศึกษา หนึ่งน้องห้าแก้ไขปัญหายาเสพติด คลินิกเพื่อนใจ กิจกรรมคลายทุกข์ การเข้าค่าย อบรม เล่นเกมส์ กีฬา ร้องเพลง และ กิจกรรมจิตอาสา โดยการเยี่ยมผู้ป่วยในโรงพยาบาล เป็นต้น (ตารางที่ 4.2)

2.2 ข้อมูลพฤติกรรมนักเรียนสมาชิก พบว่านักเรียนสมาชิกทราบข้อมูลเกี่ยวกับโทษของยาเสพติด ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านการเรียน ด้านการเงิน ด้านสังคม

ยาเสพติดที่นักเรียนสมาชิกพบเห็น คือ การสูบบุหรี่ กิจกรรม/โครงการ ที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและกิจกรรมจิตอาสา โครงการ TO BE

NUMBER ONE สถานีตำรวจจำลอง และพีหนึ่งน้องห้าแก้ไขปัญหายาเสพติด กิจกรรมต่อต้านยาเสพติด โดยการเข้าค่าย อบรม เล่นเกมส์ กีฬา ร้องเพลง และกิจกรรมจิตอาสา โดยการเยี่ยมผู้ป่วยในโรงพยาบาล เป็นต้น (ตารางที่ 4.2)

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของนักเรียน

3.1. ปัจจัยส่วนบุคคล

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนแกนนำ คือ สถานภาพครอบครัวมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
2. ปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนสมาชิก เพศ อายุ ระดับชั้นที่ศึกษา และสถานภาพครอบครัว ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

3.2 ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก

1. ปัจจัยภายในตัวนักเรียนแกนนำ พบว่า ด้านความต้องการ ความสามารถ การยอมรับปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่นักเรียนทุกคนต้องช่วยกันแก้ไข การยอมรับนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน และการมีความสุขในการเข้าร่วมกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอยู่ในระดับมากที่สุด

ส่วนปัจจัยภายนอกตัวนักเรียนแกนนำ พบว่า ผู้อำนวยการ มีนโยบายในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน ครู/อาจารย์ ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนนักเรียนและหน่วยงานภาคียาเสพติด ส่งเสริมและสนับสนุนการทำกิจกรรมในโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด (ตารางที่ 4.3)

2. ปัจจัยภายในตัวนักเรียนสมาชิก พบว่า ด้านความต้องการ การยอมรับปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่นักเรียนทุกคนต้องช่วยกันแก้ไข การยอมรับนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน และการมีความสุขในการเข้าร่วมกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความสามารถอยู่ในระดับมาก

ส่วนปัจจัยภายนอกตัวนักเรียนสมาชิก พบว่า ผู้อำนวยการ มีนโยบายในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน ครู/อาจารย์ ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนนักเรียนและหน่วยงานภาคียาเสพติด ส่งเสริมและสนับสนุนการทำกิจกรรมในโรงเรียน มากที่สุด (ตารางที่ 4.7)

4. กระบวนการมีส่วนร่วมของนักเรียน

- 4.1 การมีส่วนร่วมของนักเรียนแกนนำ พบว่า การสร้างการรับรู้และทัศนคติที่ดี การสร้างทีมงาน การสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียน การกำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจน การสร้างเครือข่ายการทำงานยาเสพติด และระบบการประเมินผล อยู่ในระดับมากที่สุด (ตารางที่ 4.4)

4.2 การมีส่วนร่วมของนักเรียนสมาชิก พบว่า การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ยาเสพติด การวางแผน โครงการ/กิจกรรม การดำเนินกิจกรรม และการติดตาม ประเมินผล อยู่ในระดับมาก (ตารางที่ 4.8)

5. สภาพปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติด

จากผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนธีรภานท์ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดลำพูน ปี 2554 มีนักเรียน จำนวน 1,365 คน มีกลุ่มเสี่ยงด้านยาเสพติด จำนวน 189 คน และกลุ่มมีปัญหายาเสพติด จำนวน 4 คน นอกจากนี้เยาวชนในโรงเรียนยังมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์อื่นๆ อีก เช่น การดื่มสุรา การสูบบุหรี่ การมาสาย การหนีเรียน การทะเลาะวิวาท ก้าวร้าว ู้สาว ทำลายทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน แต่งกายผิดระเบียบ เล่นการพนัน และขโมย เป็นต้น ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวมีลักษณะ สอดคล้องและสัมพันธ์กับปัญหายาเสพติด

ในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด นั้น ผู้บริหารโรงเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ผ่านระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ส่งผลให้ครูและหน่วยงานภาคียาเสพติด ตระหนักถึงการส่งเสริมและสนับสนุนนักเรียน แกนนำทำกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และเปิด โอกาสหรือผลักดันให้นักเรียน สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในโรงเรียนเพื่อใช้เวลาว่างให้เป็น ประโยชน์หรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ เช่น โครงการ TO BE NUMBER ONE โครงการสถานีดำรงจ่าลอง โครงการพี่หนึ่งน้องห้าแก้ไขปัญหายาเสพติด และอื่นๆ

ผลการดำเนินกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

1. นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับผลกระทบของยาเสพติด จากสื่อการเรียนการสอน กิจกรรม ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และกิจกรรมนันทนาการของ โรงเรียนและหน่วยงานภายนอก
2. นักเรียนแกนนำ และนักเรียนสมาชิก มีส่วนร่วมในกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ตามความต้องการ ความสามารถ และศักยภาพของตน
3. นักเรียนมีทักษะและวิธีการในการตัดสินใจ ใช้/ไม่ใช้ สิ่งเสพติด จากการได้รับความรู้ความเข้าใจในโทษพิษภัยของสิ่งเสพติด
4. ลดจำนวนนักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มเสพ และแก้ไขพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ของนักเรียน

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 นักเรียนแกนนำ เห็นว่าหน่วยงานภาครัฐ ควรส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของ ชมรม TO BE NUMBER ONE ให้มาก เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ดี และครูในโรงเรียนควรมีส่วนร่วม ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดทุกคน

6.2 นักเรียนสมาชิกเห็นว่า โรงเรียนควรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดอย่างจริงจัง ให้มีกิจกรรมเกี่ยวกับยาเสพติดมากขึ้น โดยการปราบปรามยาเสพติดให้หมดไปจากโรงเรียน จัดโครงการและกิจกรรมป้องกันยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง เช่น จัดนิทรรศการยาเสพติดและการเดินรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด ตรวจเข้มนักเรียนที่มีโอกาสจะเสพยาเสพติด แก้ไขปัญหานักเรียนที่ดื่มหรือเสพยาเสพติดภายในโรงเรียน

6.3. ผู้บริหารโรงเรียนและภาคียาเสพติด เห็นว่า ควรมีการวิจัย ด้านรูปแบบกิจกรรม เพื่อสร้างนวัตกรรมและเผยแพร่สู่สาธารณชนให้มาก มีการขยายเครือข่ายถึงชุมชน ผู้ปกครอง ให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างบูรณาการระหว่าง โรงเรียน บ้าน และชุมชน โรงเรียนควรมีการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกโรงเรียนให้มากขึ้น เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สาธารณสุขอำเภอ เพื่อบูรณาการงบประมาณ องค์ความรู้ มาใช้ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน และหน่วยงานภาครัฐควรมีมาตรการหรือคำสั่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรสนับสนุนงบประมาณเพื่อการจัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้กับโรงเรียน

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

5.2.1 การมีส่วนร่วมของนักเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

พบว่า การมีส่วนร่วมของนักเรียนแกนนำในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนนักเรียนสมาชิกมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู/อาจารย์และภาคียาเสพติด “นักเรียนมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือสนับสนุนกิจกรรมต่างๆเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับมาก เช่น การเป็นแกนนำนักเรียนการเป็นสมาชิก” ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของสำนักงาน ป.ป.ส. ที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ด้วยเหตุผล “เยาวชนกลุ่มเดียวกัน สามารถรับรู้ เข้าถึงและเข้าใจกลุ่มวัยรุ่นด้วยกันได้ดี”

ทั้งนี้ บทบาทและการมีส่วนร่วมของนักเรียนแกนนำ มีลักษณะของการมีส่วนร่วมแบบจิตอาสา และใจรัก สอดคล้องกับ บทเรียนการทำงานของกลุ่มเยาวชนสร้างสรรค์เจียรระในเพชรในเม็ดทราย จังหวัดสระแก้ว และกลุ่มเครือข่ายเด็กและเยาวชนจังหวัดตาก For Friend Club ที่สะท้อนความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการทำงานเพื่อสังคม ในขณะที่การมีส่วนร่วมของนักเรียนสมาชิก มีลักษณะของการถูกบังคับจากกฎระเบียบของโรงเรียนที่จัดต้องร่วมกิจกรรม และการเห็นประโยชน์ของกิจกรรมที่แกนนำนักเรียนได้ดำเนินการ ลักษณะการมีส่วนร่วมของนักเรียนแกนนำและ

นักเรียนสมาชิกจึง สอดคล้องกับแนวคิดองค์การสหประชาชาติ ที่ได้รวบรวมรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้ คือ 1) การมีส่วนร่วมแบบเป็นไปเอง 2) การมีส่วนร่วมแบบชักนำ 3) การมีส่วนร่วมแบบบังคับ

โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของนักเรียนแกนนำในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนธรรมาภิบาล ได้แก่ การสร้างการรับรู้และทัศนคติที่ดี สร้างทีมงานเพื่อดำเนินกิจกรรมสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนด้วยกัน กำหนดเป้าหมายการทำงาน สร้างเครือข่ายและระบบการประเมินผล ผ่านรูปแบบกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดต่างๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน เช่น กิจกรรม ชมรม TO BE NUMBER ONE สถานีตำรวจจำลอง พี่หนึ่งน้องห้าแก้ไขปัญหายาเสพติด ฯลฯ ซึ่งเป็นกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่หลากหลายเพียงพอกับความสนใจของนักเรียนสมาชิก ตรงกับผลการศึกษาของ มานพ วรณวงศ์ ศึกษาเรื่อง “กิจกรรมการป้องกันการใช้สารเสพติดของนักเรียน โรงเรียนศรีธนาพณิชการเทคโนโลยี เชียงใหม่” ได้กล่าวถึง ความต้องการในการจัดกิจกรรมการป้องกันการใช้สารเสพติด 5 อันดับแรก คือ การจัดกีฬา การจัดดนตรี การจัดตั้งชมรมเพื่อนช่วยเพื่อน การจัดตั้งสารวัตรดูแลสอดส่องนักเรียน การจัดตั้งชมรมอาสาป้องกันยาเสพติด

ส่วนกระบวนการมีส่วนร่วมของนักเรียนสมาชิก ได้แก่ ร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุปัญหา ร่วมวางแผน โครงการ ร่วมกิจกรรมต่างๆที่นักเรียนแกนนำและโรงเรียนจัดขึ้น และร่วมติดตามประเมินผล ส่งผลให้นักเรียนสมาชิกมีความรู้เกี่ยวกับผลกระทบของยาเสพติด มีส่วนร่วมในกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมากขึ้น ตามความต้องการ ความสามารถ และศักยภาพของตน และมีทักษะและวิธีการในการตัดสินใจ ใช้/ไม่ใช้สิ่งเสพติด สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู/อาจารย์ และภาคียาเสพติด “กิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกในทางที่ดี ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ได้มีโอกาสเรียนรู้ร่วมกันระหว่างประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม และการได้เห็นนักเรียนต้นแบบจากนักเรียนแกนนำ มีส่วนสำคัญยิ่งในการตัดสินใจไม่ใช้ยาเสพติด”

และผลการศึกษาของฝนทิพย์ จักรทอง (2543) ศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นต่อปัญหาการใช้ยาเสพติดในวัยรุ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองลำพูน” พบว่าในช่วงวัยรุ่น เพื่อนนับว่าเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อความคิด เจตคติ และพฤติกรรมของวัยรุ่นด้วยกัน ดังนั้น ควรการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อนเพื่อประโยชน์ในการป้องกันยาเสพติด ก็สามารภที่จะป้องกันนักเรียนที่มีปัญหามีให้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปในทางที่ไม่ถูกต้อง และ ธนาอุส ธนธิตี (2543) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ยาเสพติดร้ายแรงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ใช้ยาเสพติดพื้นฐานในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เขตการศึกษา 5” เพื่อนเป็นตัวแปรสำคัญ ที่มี

อิทธิพลต่อการใช้ยาเสพติดของนักเรียนมากที่สุด และควรใช้วิธีการป้องกัน โดยการใช้เพื่อนเตือนเพื่อนไม่ให้ใช้หรือต่อต้านการใช้ยาเสพติดของนักเรียน

5.2.2 ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกนักเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

พบว่า ปัจจัยภายในตัวนักเรียนแกนนำและปัจจัยภายในตัวนักเรียนสมาชิก ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอยู่ในระดับมากที่สุด

โดยลำดับคะแนนสูงสุด ที่นักเรียนแกนนำให้ความสำคัญคือ ความต้องการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมใน/โครงการและกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู/พี่เลี้ยง และภาคียาเสพติด “นักเรียนแกนนำ มีภาวะความเป็นผู้นำสนใจในกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มีการใช้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมเฝ้าระวังสร้างระบบการดูแลนักเรียน แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามความถนัด มีการปรึกษาและจัดประชุมกันอย่างต่อเนื่อง”

ส่วนลำดับคะแนนสูงสุด ที่นักเรียนสมาชิกให้ความสำคัญ คือ การยอมรับนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ที่มีขึ้นในโรงเรียน แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียน ตลอดจนกระทรวงศึกษาธิการ ยังคงมีบทบาทสำคัญในการใช้นโยบายเพื่อการแก้ไขปัญหายาเสพติด ผ่านกลไก การออกคำสั่ง การรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ให้นักเรียนสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมการป้องกันยาเสพติด สอดคล้องกับ ศรีประกาย ทัดตานนท์ (2543) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมป้องกันปัญหายาเสพติดของนักเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดลำปาง” โรงเรียนควรดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ในส่วนของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมมือกันรณรงค์ยาเสพติดอยู่เสมอ และร่วมมือสอดส่องดูแลเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาที่มีอยู่ให้หมดไป

ทั้งนี้ปัจจัยภายนอกตัวนักเรียนแกนนำและปัจจัยภายนอกตัวนักเรียนสมาชิก ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อยู่ในระดับมากที่สุด โดยลำดับคะแนนสูงสุดที่นักเรียนแกนนำและนักเรียนสมาชิกให้ความสำคัญ คือ หน่วยงานอื่น เช่น ศตส.อ.บ้านโฮ้ง รพ.บ้านโฮ้ง, สภ.อ.บ้านโฮ้ง (สถานีตำรวจ) ฯลฯ ส่งเสริมและสนับสนุนการทำกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน แสดงให้เห็นว่าบทบาทของหน่วยงานภาคียาเสพติด ยังเป็นสิ่งสำคัญ ที่นักเรียนให้ความสำคัญ สอดคล้องกับผลการศึกษากิตติ บุญญาภาส (2543) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันปัญหายาเสพติดในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่” พบว่า การจัดให้มีการร่วมมือระหว่างครู โรงเรียน ชุมชน และองค์กรต่างๆ และการจัดเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปตรวจในโรงเรียน และร่วมมือกับครูนั้น สามารถช่วยป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียนได้ นอกจากนี้ การที่นักเรียนได้มีโอกาสได้ทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภาครัฐ

เอกชน และภาคประชาชน เป็นแรงจูงใจอีกทางหนึ่ง ในแบบอย่างด้านอาชีพพื้นฐาน ที่ทำให้นักเรียนมีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เป็นอย่างดี ตรงกับผลการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร ครู/อาจารย์ และภาคีอาสาสมัคร

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

1) โรงเรียนต้องธำรงรักษาและสร้างและสร้างกลไกในโรงเรียนเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสี่ระดับกับหนึ่งกิจกรรมคุณภาพ ประกอบด้วย ระดับผู้บริหาร (กำหนดนโยบาย) ระดับครู (ที่ปรึกษา/ครูพี่เลี้ยง) นักเรียน (นักเรียนแกนนำ/สมาชิก) และภาคีอาสาสมัคร และกิจกรรมคุณภาพ เพื่อให้การมีส่วนร่วมของนักเรียน ในโครงการ/กิจกรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เป็นไปอย่างต่อเนื่อง มีความเข้มแข็ง มีงบประมาณเพียงพอ ตลอดจนความร่วมมือร่วมใจของบุคลากร

2) หน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบและดูแลงานยาเสพติด ต้องติดตามผลการดำเนินงานของนักเรียนแกนนำ เพื่อดูผลที่เกิดจากการทำโครงการ/กิจกรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด แล้วศึกษารวบรวมวิธีการและขั้นตอนการทำโครงการ/กิจกรรมกับนักเรียนสมาชิก เพื่อนำเอารูปแบบไปปรับใช้กับโรงเรียนในพื้นที่ที่มีบริบทพื้นที่ใกล้เคียงกัน

3) หน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบและดูแลงานยาเสพติด ต้องสนับสนุนการดำเนินงานของนักเรียนแกนนำ และนักเรียนสมาชิก ในการทำโครงการ/กิจกรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดต่อไป หากเห็นว่าเป็นประโยชน์ เพราะเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาคนให้มองตนเองอย่างมีเหตุผล ดำเนินชีวิตในฐานะประชาชนที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคตได้

4) รัฐบาล ควรมีมาตรการหรือคำสั่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดมีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนงบประมาณ/สถานที่ ให้โรงเรียนในสังกัดเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน/สถานศึกษาอื่น ต่อไป เพื่อสร้างนวัตกรรมและเผยแพร่สู่สาธารณชน